

YHDEN VANHEMMAN PERHEIDEN KÖYHYYS TILASTOINA

Puheenjohtaja, tekniikan tohtori Eija Tuominen

Toiminnanjohtaja, valtiotieteiden maisteri Heljä Sairisalo

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry

Kuka kuuntelee köyhää yksinhuoltajaa –seminaari

Pori 20.7.2010

SISÄLTÖ

- **Yksinhuoltajat tilastoissa**
- **Yhden vanhemman perhe on köyhin kotitaloustyyppi**
- **Köyhyyden taustalla työttömyys**
- **Muita syitä**
- **Mitä köyhyys aiheuttaa lapsille**
- **Mitä pitäisi tehdä**

LAPSIPERHEET

- **20 % yhden vanhemman perheitä**
- **9 % uusperheitä**
- **71 % kahden vanhemman perheitä**

YHDEN VANHEMMAN PERHEET (TILASTOKESKUS 2010)

- **Yhden vanhemman perheitä 117695**
- **Lapsia yhden vanhemman perheissä n. 182000**
- **Äiti-lapsi -perheitä 87 % ja isä-lapsi -perheitä 13 %**

LAPSIPERHEIDEN AVIO- JA AVOEROT 2005 (TILASTOKESKUS)

- **17300 lapsiperheen vanhemmat muuttivat erilleen (3,5 % kaikista lapsiperheistä)**
- **Lapsia perheissä oli 31000**
- **Avoparien eroriski (7,5 %) on kolminkertainen verrattuna avioparien eroriskiiin (2,6 %)**

TOTAALIYKSINHUOLTAJAT

- **Vuosittain syntyvistä lapsista vajaalla 1000 on virallisesti vain äiti**
- **Kela: vuosittain n. 6000 äitiä hakee samanaikaisesti lapsilisää ja yksinhuoltajakorotusta**

ORVOT

- **2000 puoliorpoa vuosittain**
- **Täysorpoja erittäin vähän**

KÖYHYYS LAPSIPERHEISSÄ

- **144800 lasta eli 13,3 % lapsista elää köyhässä perheessä**
- **Osuus on lähes kolminkertaistunut vuodesta 1995 (4,7 %)**
- **Köyhistä lapsista 33 % asuu yhden vanhemman perheistä**

KÖYHYYS YHDEN VANHEMMAN PERHEISSÄ

(TULONJAKOTILASTO 2010)

- **27 % yv-perheistä luokitellaan pienituloisiksi eli köyhiksi (kahden vanhemman perheistä 10 %)**
- **23,4 % saa toimeentulotukea (kahden vanhemman perheistä 4,2 %)**
- **n. 30 % saa asumistukea (kahden vanhemman lapsiperheistä 2,7 %) (Kela:n asumistukitilasto 2009)**
- **Pienituloisuusraja on yksilapsisella yhden vanhemman perheellä 1490,67 euroa/kk (nettoansiot + tulonsiirrot)**

TYÖTTÖMYYS KÖYHYYDEN TAUSTALLA

- Kokopäivätyö on suojannut köyhyydeltä, etenkin Pohjoismaissa
- **Yksinhuoltajaäitien työttömyysaste 14,5 % v. 2007,** nousukaudesta huolimatta
- Työttömyysaste on yli **kaksinkertainen** verrattuna parisuhteessa eläviin äiteihin
- Etenkin hoitovapaalta paluu työelämään on vaikeutunut

SYITÄ KORKEAAN TYÖTTÖMYYTEEN

- 1990-luvun laman aikana ikäluokat eivät päässeet työelämään yhtä hyvin kuin edeltävät sukupolvet
- Määräaikaiset ja epätyypilliset työsuhteet lisääntyvät
- Perhevapaille jäädään yhä harvemmin vakituisesta työsuhteesta, eli ei ole työpaikkaa, johon palata
- Työmarkkinat vaativat yhä enemmän joustoja (esimerkiksi kaupan aukioloaikojen vapautuminen)
- Lapsiperheiden kotipalvelu on poistettu
- Vuoropäiväkoteja on liian vähän kysyntään nähden
- **Yksinhuoltajan on yhä vaikeampi yhdistää lastenhoito ja työelämä**
- **SILTI: Tutkimusten mukaan äidit haluvat töihin, vaikka se ei edes lisääisi perheen tuloja**

PERHE-ETUUKSIEN LEIKKAUKSET

- Lamavuosina tehtiin perhe-etuuksien leikkauksia, joita ei koskaan palautettu (esim. verovähennykset)
- **Etuuksien ostovoima on jäänyt pahasti jälkeen** (elätustuki, lapsilisä, toimeentulotuki yms)
- Lapsilisää pitäisi nostaa Kela:n mukaan jopa 70 %, jotta saavutettaisiin palkkojen nousu vv. 1994-2009

KOULUTUSTASO

- **Yh-äidit ovat vähemmän koulutettuja kuin parisuhteessa elävät**
- **1990-luvun alussa eroa ei ollut**
- **Opintotuen huoltajakorotusten poistolla voi olla merkitystä**
- **Hankaluus yhdistää opiskelu ja perhe**

ERITYISLAPSET

- **Yhden vanhemman perheissä lapsilla on enemmän sairautta ja vammaisuutta kuin muissa perheissä**
- **Erityislapsi perheessä lisää eron riskiä**

KÖYHYHDEN HAITAT LAPSELLE

- **Pahimmillaan pulaa on terveellisestä ruuasta, tarpeellisesta terveydenhoidosta ja asiallisesta asumuksesta**
- **Köyhyys vähentää vanhempien jaksamista, se väsyttää, uuvuttaa ja lisää masennusta**
- **Vähävaraisuus eristää muista lapsista**
- **Nämä lapset jäävät helposti harrastusten, kuten urheiluseurojen ja musiikkiopistojen ulkopuolelle**

- **Yhden vanhemman perheiden lapset menevät harvemmin lukioon vähävaraisuuden vuoksi**
- **Vähävaraisuus lisää sairastuvuutta (etenkin Suomessa), alentaa koulutustasoa, vähentää harrastusmahdollisuuksia, eristää sosiaalisesti, aiheuttaa häpeän tunnetta ja heikentää itsetuntoa**
- **Suomessa pienituloisuus on alkanut periytyä sukupolvelta toiselle**
- **Yksi syrjäytynyt henkilö maksaa yhteiskunnalle 1,1 miljoonaa euroa menetetyn työuransa aikana**

YHDEN VANHEMMAN PERHEIDEN TUKEMINEN

- **Perheen ja työn yhteensovittamisen helpottaminen, vanhemman uupumisen estäminen, köyhimpien perheiden etuuksien korottaminen:**
- **Lapsiperheiden kotipalvelun palauttaminen**
- **Ympäri vuorokautisten päiväkotien lisääminen**
- **Myös pienille koululaisille mahdollisuus vuorohoitoon**
- **Lasten loma- ja leiritoiminnan lisääminen**
- **Eryitystarpeisten lasten iltapäivähoidon lisääminen**
- **Neurologisesti oirehtivien lasten palvelujen ja tukien parantaminen**
- **Omaishoitajamallin mukaisten vapaapäivien jätjestäminen totaaliyksinhuoltajille (2 vrk/kk)**

- **Julkisiin oppisopimuskoulutuspaikkoihin kiintiöt yksinhuoltajille**
- **Oppilaitokseen tilapäisiä lasten hoitopaikkoja**
- **Yhden vanhemman perheiden verovähennyksen palauttaminen**
- **Palvelumaksujen pitäminen alhaisella tasolla (mm. terveydenhoito-, päivähoito-, aamu- ja iltapäivähoito- sekä harrastusmaksut)**
- **Tulonsiirtojen ostovoiman palautus ja etuuksien sitominen indeksiin**
- **Huoltajakorotukset palauttaminen opintotukeen**
- **Lapsilisä etuoikeutetuksi tuloksi toimeentulotukea myönnettäessä**

NÄKÖKULMIA

- Yksinhuoltajuus ei yleensä ole tavoite, mutta silti se on **onnellinen tapa elää**
- Yksinhuoltajuutta vastaan **ei ole rokotetta, se voi sattua aivan kenen tahansa kohdalle**
- Yksinhuoltajuus alkaa yleensä kriisillä, mutta siitä selviää
- Perhetilanne on muuttuva, ja yksinhuoltajuus on monesti välivaihe
- Yhden vanhemman perheiden lapset voivat selviytyä aivan yhtä hyvin kuin kaikki muutkin
- Valtaosa presidenteistä on yksinhuoltajien kasvattamia